

دیپلماسی محیط زیست

و

تأثیر آن بر تعاملات بین‌المللی و صلح جهانی

ب. ییانه

دکتر سید عباس پورهاشمی

استاد برجسته حقوق بین‌الملل

عضو هیات علمی دانشگاه علوم و تحقیقات

استاد مدعو مرکز جهانی شدن و حقوق بین‌الملل، دانشگاه یوکم و

مدیر مؤسسه تخصصی حقوق بین‌الملل مونترال، کانادا

تألیف

دکتر سبحان طیبی

پژوهشگر حقوق بین‌الملل محیط زیست و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: طیبی، سبحان، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: دیپلماسی محیط زیست و تأثیر آن بر تعاملات بین‌المللی و صلح جهانی / تألیف سبحان طیبی: با دیپاچه سیدعباس پورهاشمی.
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۶۴ ص.
شابک	: 978-600-114-760-9
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: ص.ع. به انگلیسی: Sobhan Tayebi, Environmental diplomacy and its impact on international cooperation and global peace.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: حقوق بین‌الملل محیط زیست
موضوع	: روابط بین‌المللی -- جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	: دیپلماسی
شناسه افزوده	: پورهاشمی، سیدعباس، ۱۳۵۲ - مقدمه‌نویس
رده‌بندی کتبه	: ۱۳۹۶ ۶۹۵۹۲/ط ۳۵۸۵/ک
رده‌بندی دیوپی	: ۳۴۴/۰۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۰۰۰۴

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - رسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵-۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵-۶۶۹۰۰۰۱۱

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی - تلفن: ۶۶۴۱۰۲۰۳

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۱ - تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰-۶۶۹۵۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، ۱ - تلفن: ۶۶۷۵۵۹۱۰

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیکی: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

دیپلماسی محیط زیست و تأثیر آن بر تعاملات

بین‌المللی و صلح جهانی

دکتر سبحان طیبی

چاپ اول: ۱۳۹۶ تیراژ: ۵۰۰ جلد قیمت: ۳۰۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-760-9

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۷۶۰-۹

۱۹.....	نشانه‌های اختصاری (کوتاه نوشته‌ها) Abbreviation
۲۱.....	دیاچه به قلم استاد گرانقدر و دانشمند ارجمند جناب آقای دکتر سید عباس پورهایمی
۲۵.....	مقدمه
۲۹.....	فصل اول - سیر تحول و تطور در چارچوب کلیات
۳۱.....	۱-۱- سرآغاز سخن
۳۴.....	۱- تغییرات جهانی آب و هوا و امنیت انرژی
۳۴.....	۲- جهانی شدن حقوق محیط زیست
۳۵.....	۳- توسعه پایدار و حقوق
۳۶.....	۴- ظهور جهان در سال توسعه
۳۷.....	۵- نهادهای زیست محیطی، سازکارها، ناکمیتی و حاکمیت قانون
۳۷.....	۶- حقوق بشر و محیط زیست
۳۸.....	۷- نقش رو به رشد محیط زیست در حقوق، اعلان اقتصادی
۳۸.....	۸- افزایش توجه به تنوع زیستی
۳۹.....	۹- مدیریت مواد شیمیایی و مواد خطرناک
۳۹.....	۱۰- اقیانوسها و شیلات
۴۰.....	۲-۱- ادبیات تحقیق
۴۰.....	۱-۲- تبیین و تشریح موضوع
۴۴.....	۲-۲- اهمیت، ضرورت و اهداف پژوهش
۴۴.....	* اهداف
۴۴.....	- هدف آرمانی
۴۴.....	- هدف کلی
۴۵.....	- اهداف جزئی
۴۵.....	۳-۲-۱- چارچوب پژوهش در پرتو سوالها و فرضیه‌ها
۴۵.....	- سوال اصلی
۴۶.....	- سؤالات فرعی
۴۶.....	- فرضیه اصلی

۴۶	 فرضیه رقیب
۴۶	 ۱-۲-۴- پیشینه، روش و نوآوری پژوهش
۴۶	 - پیشینه داخلی
۴۷	 - پیشینه خارجی
۴۷	 - روش تحقیق
۴۸	 - نوآوری تحقیق
۴۸	 ۱-۳- تعاریف و مفاهیم
۴۸	 تعاریف
۴۸	 الف: دیپلماسی
۵۰	 ب: محیط زیست
۵۱	 پ: دیپلماسی محیط زیست
۵۱	 ت: حقوق بشر
۵۱	 ث: حقوق همبستگی
۵۲	 ج: حقوق بین الملل
۵۲	 چ: حقوق بین الملل محیط زیست
۵۲	 ح: همگرایی بین المللی
۵۲	 خ: تعاملات بین المللی
۵۲	 د: صلح بین المللی
۵۳	 مفاهیم
۵۳	 الف: دیپلماسی
۵۴	 ب: محیط زیست
۵۵	 پ: دیپلماسی محیط زیست
۵۶	 ت: همگرایی بین المللی
۵۶	 ث: تعاملات بین المللی
۵۶	 ج: صلح بین المللی
۵۶	 ۱-۳-۱- مفهوم شناسی حقوق بین الملل محیط زیست
۵۷	 ۱-۳-۲- روش شناسی حقوق بین الملل محیط زیست
۵۸	 ۱-۳-۳- تحول کارکردی در ابزار دیپلماسی
۶۰	 ۱-۴- تعیین ابعاد و قلمرو دیپلماسی
۶۰	 الف: ابعاد

- ب: قلمرو ۶۱
- ۵-۳-۱- جایگاه دیپلماسی در حقوق بین الملل و حقوق بین الملل محیط زیست ۶۲
- الف: دیپلماسی و حقوق بین الملل ۶۳
- ب: دیپلماسی و حقوق بین الملل محیط زیست ۶۴
- فصل دوم- توسعه حقوق بین الملل محیط زیست در پرتو تعاملات بین المللی و دیپلماسی زیست محیطی** ۶۷
- ۱-۲- تعالیم حرفه‌ای در بستر روابط بین المللی ۶۹
- ۱-۱-۲- چگونگی تأثیر دیپلماسی بر تعاملات بین المللی؛ روابط دوسویه ۷۰
- ۱-۱-۱-۲- تعاملات بین المللی زیست محیطی بستری مناسب برای پیشبرد اهداف ضروری جامعه بین المللی ۷۱
- الف: دیپلماسی محیط زیست و محیط زیست جهانی ۷۱
- ب: دیپلماسی محیط زیست در جهان نابرابر ۷۳
- ۱-۲-۱-۲- دیپلماسی محیط زیست؛ از ظهور تا تحول در عرصه بین المللی ۷۸
- الف: دیپلماسی محیط زیست در بستر تولد و تحول ۷۸
- ب: ابتکار دیپلماتیک ۷۹
- ب: دیپلماسی محیط زیست و خدایات آینده ۸۱
- ت: دیپلماسی محیط زیست و دیگران؛ راجع به عدالت ۸۳
- ث: دیپلماسی محیط زیست و دیپلماسی انسان ۸۴
- ۱-۲-۱-۳- از دیپلماسی محیط زیست تا دیپلماسی سازگار با محیط زیست ۸۵
- الف: دیپلماسی سازگار با محیط زیست ۸۶
- ب: توسعه دیپلماسی و محیط زیست ۸۶
- پ: محیط زیست و تجارت؛ برخی نکات کلی پیرامون دیپلماسی ۸۸
- ۱-۲-۲- جایگاه دیپلماسی محیط زیست در بستر تحولات قاعده مند ۹۱
- ۱-۲-۱-۲- فرآیند دیپلماسی محیط زیست و مذاکرات در عرصه بین المللی ۹۱
- الف: دیپلماسی بین المللی محیط زیست ۹۲
- ب: فرآیندهای دیپلماسی محیط زیستی چندجانبه ۹۴
- پ: نظام، فرآیندها و سازکار ۹۴
- ت: مراحل مذاکرات زیست محیطی چندجانبه ۹۵
- ث: آمادگی برای مذاکرات ۹۶
- (۱) شرایط و ضوابط مذاکرات ۹۶
- (۲) انتخاب هیئت ۹۷

- ۹۸..... (۳) آماده‌سازی خود برای مذاکرات.....
- ۹۹..... (۴) بررسی دستور کار.....
- ۱۰۰..... ج: سازکارهای مذاکره و فنون.....
- ۱۰۰..... چ: نقش و اثر زبان مورد استفاده در مذاکرات.....
- ۱۰۰..... ح: شرایط مذاکره کننده خوب.....
- ۱۰۱-۲-۲-۲- تأثیر دوسویه توسعه حقوق بین الملل محیط زیست و دیپلماسی محیط زیست..... ۱۰۱
- الف: توسعه حقوق بین الملل محیط زیست..... ۱۰۱
- ب: از استکهلم تا ریو ۱۹۹۲..... ۱۰۳
- پ: نقش افراد حاضر در روند بین المللی محیط زیست..... ۱۰۴
- ۱ دولتها..... ۱۰۴
- ۲ سازمانها - بین المللی..... ۱۰۵
- ۳ سازمانهای غیر دولتی..... ۱۰۶
- ۴ تجار و بزرگان..... ۱۰۷
- ت: زمینه استاندارد بین المللی..... ۱۰۷
- ۱-۲-۲-۳- بررسی چارچوب معاهدات بین المللی زیست محیطی از منظر دیپلماسی محیط زیست..... ۱۰۸
- ۲-۲- دیپلماسی محیط زیست و روند آن در توسعه حقوق بین الملل محیط زیست..... ۱۱۱
- ۱-۲-۲- برخی از آراء و رویه های قضایی ناظر بر دیپلماسی محیط زیست..... ۱۱۱
- ۱-۲-۲-۱- حل و فصل اختلافات زیست محیطی..... ۱۱۲
- الف: اختلافات زیست محیطی بین المللی..... ۱۱۳
- ب: صلاحیت قضایی بر اختلافات زیست محیطی..... ۱۱۵
- پ: دادخواهی بین المللی منافع عمومی..... ۱۱۶
- ۲-۲-۱-۲- قضیه گابچیکو ناگیماروس (اختلاف مجارستان و اسلواکی)، ۱۹۸۸..... ۱۱۸
- ۲-۲-۱-۳- قضیه کارخانه خمیر کاغذ (آسیابها) ۲۰۱۰..... ۱۲۶
- ۲-۲-۲- قواعد عام، اصول و مفاهیم از منظر حقوق بین الملل محیط زیست ناشی از تعامل دوسویه دیپلماسی و محیط زیست..... ۱۳۲
- ۱-۲-۲-۲- جایگاه قواعد آمره و عام الشمول در دیپلماسی محیط زیست..... ۱۳۳
- ۲-۲-۲-۲- دیپلماسی محیط زیست در پرتو مفاهیم حقوق بین الملل محیط زیست..... ۱۳۵
- ۱-۲-۲-۲- میراث مشترک بشر..... ۱۳۵
- ۲-۲-۲-۲- حقوق نسلهای آینده..... ۱۳۸
- ۲-۲-۲-۲- توسعه پایدار..... ۱۴۰

- ۱۴۲ ۲-۲-۲-۴- منافع عمومی بشر
- ۱۴۵ ۲-۲-۳- دیپلماسی محیط زیست در پرتو اصول حقوق بین الملل محیط زیست
- ۱۴۵ ۲-۲-۳-۱- حاکمیت
- ۱۴۸ ۲-۲-۳-۲- همکاری
- ۱۵۰ ۲-۲-۳-۳- حفاظت محیط زیست
- ۱۵۲ ۲-۲-۳-۴- اطلاع رسانی (تبادل اطلاعات)
- ۱۵۴ ۲-۲-۳-۵- جلوگیری
- ۱۵۵ ۲-۲-۳-۶- احتیاطی
- ۱۵۷ ۲-۲-۳-۷- اصل همکاری و کمک در شرایط اضطراری
- ۱۵۹ ۲-۲-۳-۸- مشارکت
- ۱۶۱ ۲-۲-۳-۹- پرداخت توسط آلوده ساز
- ۱۶۲ ۲-۲-۱۰- مسئولیت مشترک، اما متفاوت
- ۱۶۵ ۲-۳-۳- دیپلماسی محیط زیست: اهداف بین المللی و مسئولیت بین المللی
- ۱۶۵ ۲-۳-۱- مسئولیت جامعه جهانی و تعهدات بین المللی
- ۱۶۶ ۲-۳-۱- چارچوب حقوقی مقررات ندراری و حاکمیت بین المللی زیست محیطی
- ۱۶۷ الف: گستره و میزان استفاده
- ۱۶۹ ب: قانون، حکومت و محیط زیست
- ۲-۱-۳-۲ سازکارهای راهبردی مؤثر اجرای توانمندسازی زیست محیطی از دیدگاه حاکمیت ملی و بین المللی
- ۱۷۲ الف: رابطه میان حقوق بین الملل و قوانین داخلی
- ۱۷۲ ب: مذاکره در معاهدات بین المللی
- ۱۷۴ ب: اجرای تعهدات بین المللی در سطح ملی
- ۳-۱-۳-۲ راهبرد الزام دولتها به حفاظت محیط زیست در جهت ثبات دیپلماسی محیط زیست در پرتو تعهدات مشترک بین المللی
- ۱۷۴ ۲-۳-۲- تأثیر سازمانهای مردم نهاد بر مذاکرات بین المللی زیست محیطی
- ۱۷۹ ۲-۳-۱- ارزیابی تأثیر سازمانهای مردم نهاد بر مذاکرات زیست محیطی
- ۱۸۲ الف: چارچوب تحلیلی
- ۱۸۵ ب: ایجاد ارتباط و تأثیر
- ۱۸۶ ب: ارزیابی تأثیر سازمانهای مردم نهاد
- ۱۹۰ ت: عوامل تسهیل کننده

۱۹۲	۲-۲-۳-۲- سازمان مردم نهاد زیست محیطی و مذاکرات پروتکل کیوتو
۱۹۳	الف: سیاست بین المللی در مورد تغییرات اقلیمی جهانی
۱۹۴	ب: سازمان های مردم نهاد زیست محیطی و مذاکرات پروتکل کیوتو
۱۹۸	پ: ارزیابی تأثیر سازمان های مردم نهاد زیست محیطی
۱۹۹	ت: اهداف و زمان بندی
۲۰۳	ث: تجارت (خرید و فروش) انتشارات
۲۰۵	ج: جذب کننده ها (حفره ها)
۲۰۶	ج: سطح تأثیر
۲۰۹	ح: تریخ تأثیر سازمان های مردم نهاد
۲۰۹	ح: ماهیت مسائل
۲۱۱	د: عنوان ساختار
۲۱۲	ذ: نمای انسان ها در مردم نهاد
۲۱۴	۳-۲-۳-۲- بازیگران ایردوایی و زیست جهانی

فصل سوم- نقش آفرینی و تأثیر دیپلماسی محیط زیست در روند صلح جهانی..... ۲۱۷

۲۱۹	۱-۳- دیپلماسی محیط زیست در بستر نسل سوم حقوق بشر
۲۱۹	۱-۱-۳- دیپلماسی محیط زیست و توسعه رابطین سه محور
۲۲۰	۱-۱-۱-۳- حقوق بین الملل محیط زیست
۲۲۱	الف: حقوق بشر و محیط زیست
۲۲۱	۱) اسناد جهانی و تلاش های نظارتی
۲۲۲	۲) اسناد منطقه ای و کار نظارت
۲۲۲	۳) کلی سازی روند حقوق بشر
۲۲۳	۴) حقوق بشر در اسناد زیست محیطی
۲۲۵	ب: مشارکت عمومی و حقوق بشر در چارچوب دیپلماسی محیط زیست
۲۲۶	۳-۱-۱-۲- حقوق همبستگی
۲۲۸	الف: حق توسعه
۲۲۹	ب: توسعه پایدار
۲۳۰	پ: توسعه انسانی
۲۳۱	۳-۱-۱-۳- حقوق بشر
۲۳۳	۲-۱-۳- دیپلماسی محیط زیست و استانداردهای زیست محیطی

- ۳-۱-۲-۱- ارزش گذاری حقوقی زیست محیطی ۲۳۳
- الف: تمرکز بر روند و یا فرایند ۲۳۴
- ب: رویکرد چند بعدی ۲۳۵
- پ: گسترش حقوق بین الملل محیط زیست و تداوم تخریب محیط زیست ۲۳۷
- ت: توسعه پایدار مانع راه حلها ۲۳۷
- ۳-۲-۱-۲- سیاست گذاری زیست محیطی ۲۳۸
- الف: خط مشی و سیاست زیست محیطی ۲۳۹
- ب: پیشرفت محیط زیست ۲۴۰
- پ: محیط زیست جهانی ۲۴۰
- ت: نگاه به آینده ۲۴۱
- ۳-۲-۱-۳- قاعده سازی ۲۴۲
- ۳-۲- دیپلماسی محیط زیست و اعتمادی گفتن حقوق زیست محیطی بشر ۲۴۵
- ۳-۲-۱- دیپلماسی محیط زیست و حقوق بنیادین ۲۴۵
- ۳-۱-۲-۳- حق بر محیط زیست سالم ۲۴۵
- ۳-۲-۱-۲-۳- حق بر آگاهی و مشارکت عمومی ۲۴۷
- ۳-۱-۲-۳- حق بر برخورداری از جبراستدانت ۲۵۳
- ۳-۲-۲- دیپلماسی محیط زیست و مفاهیم بنیادین ۲۵۵
- ۳-۲-۲-۳- حاکمیت زیست محیطی ۲۵۵
- ۳-۲-۲-۳- امنیت زیست محیطی ۲۵۷
- ۳-۲-۲-۳- عدالت زیست محیطی ۲۶۰
- ۳-۳- ضرورت دیپلماسی محیط زیست و تأثیر آن بر تعاملات بین المللی و صلح جهانی ۲۶۲
- ۳-۳-۱- تأثیر مستقیم دیپلماسی محیط زیست بر همکاری های بین المللی در جهت ثبات و اعتمادی صلح جهانی ۲۶۲
- ۳-۱-۱-۳- میر دیپلماسی محیط زیست از استکهلم تا ریو +۲۰ و نیل بسوی تحقق توسعه پایدار ۲۶۳
۱. بستر و ظرفیتهای حقوقی تشکیل اجلاس ریو +۲۰ ۲۶۴
۲. در نکاپوی برگزاری اجلاس ریو +۲۰ ۲۶۷
- ۳- حمایت از محیط زیست بین المللی ۲۷۰
- ۳-۱-۳- توسعه عدالت، حاکمیت و قانون برای پایداری محیط زیست در پرتو اجلاس جهانی ریو +۲۰ و نگاه به آینده ۲۷۲
- بند اول: اهداف توسعه پایدار بعد از ریو +۲۰ ۲۷۲
- ۱) تجدید تعهد سیاسی ۲۷۲

۲۷۲	الف: یکپارچه سازی، سازماندهی اجرای فعالیت وانسجام
۲۷۳	ب: تعامل و چارچوب عملی
۲۷۳	۲) اقتصادسبز در زمینه توسعه پایدار و ریشه کنی فقر
۲۷۳	۳) چارچوب نهادی برای توسعه پایدار
۲۷۴	۳-۱-۳- وضعیت حقوقی توسعه پایدار در سال ۲۰۱۵ و بعد از آن در پرتو دیپلماسی محیط زیست
۲۷۵	۱- نگاه‌های حقوقی به توسعه پایدار در اثر تلاش‌های بین‌المللی بعد از ۲۰۱۵
۲۷۷	۲- به سوی چشم انداز
۲۷۹	۳-۲- دیپلماسی محیط زیست و آینده حقوق بین‌الملل محیط زیست
۲۷۹	۳-۲- دیپلماسی محیط زیست و مسائل نوظهور (بحران‌های نامنازگار)
۲۸۱	الف: چالش‌های نوظهور در حقوق بین‌الملل محیط زیست
۲۸۴	ب: تأثیرات آب و هوایی تهدید کننده صلح و امنیت بین‌المللی
۲۸۸	ب: راهبردی برای صلح و امنیت بین‌المللی
۲۹۲	۳-۲-۲- دیپلماسی محیط زیست و جهانی شدن
۲۹۲	الف: زمینه بحث
۲۹۳	ب: آینده جهانی و دیپلماسی محیط زیست
۲۹۷	ب: آینده حقوق بین‌الملل محیط زیست و حکومت جهانی
۲۹۹	۳-۲-۳- الگوی چارچوبی دیپلماسی محیط زیست در پرتو دیپلماسی پایدار، تعاملات پایدار و صلح پایدار
۲۹۹	الف: دیپلماسی پایدار و تعاملات پایدار
۳۰۴	ب: دیپلماسی پایدار و صلح پایدار

فصل چهارم- جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۳۰۹

۳۱۱	الف: جمع بندی
۳۱۲	ب: نتیجه‌گیری
۳۱۴	۱) آسیب شناسی ساختارها
۳۱۷	۲) آسیب شناسی حقوقی و مدیریتی
۳۱۸	ب) پیشنهادات
۳۱۸	۱) راهکارها
۳۱۹	راهکار اول: ایجاد اتحاد نامتمرکز
۳۲۰	راهکار دوم: فراهم کردن پیش مذاکره و کمک فنی به کشورهای مستقل
۳۲۰	راهکار سوم: اتخاذ دیدگاه‌های جدید در تنظیم معاهده

- ۳۲۰ راهکار چهارم: جایگاه قانونی برای منافع غیر دولتی
 ۳۲۱ راهکار پنجم: دست‌بندی کردن مجدد کشورها بر اساس وضعیت و فعالیت تعیین شده
 ۳۲۱ راهکار ششم: تقویت کردن تعادلی بهتر بین علم و سیاست
 ۳۲۱ راهکار هفتم: تقویت پیوند مسئله
 ۳۲۱ راهکار هشتم: کنار گذاشتن مجازات برای فعالیت یکجانبه‌ی سازنده
 ۳۲۲ راهکار نهم: تشویق رسانه‌ها در اجرای نقشی سازنده‌تر
 ۳۲۳ ۲- راهبردها
 ۳۲۳ راهبرد اول: تلاش برای صلح
 ۳۲۴ راهبرد دوم: رسیدن به توسعه پایدار
 ۳۲۵ راهبرد سوم: حکیم ساختار و تشکیلات
 ۳۲۵ راهبرد چهارم: راهکار تقویتی
 ۳۲۵ راهبرد پنجم: راه کارهای عمومی
 ۳۲۶ راهبرد ششم: نگاه به امروز و نگاه به آینده
 ۳۲۷ **ضمائم**
 ۳۲۹ "ضمیمه یک" الگوی علمی - دانشگاهی صنعتی پیلما در محیط زیست
 ۳۲۹ الف: الگوهای بین‌المللی
 ۳۳۳ ب: الگوی ملی
 ۳۳۴ "ضمیمه دو" سیاست‌های کلی محیط زیست
 ۳۳۶ "ضمیمه سوم" از منشور حقوق شهروندی ابلاغی آذرماه ۱۳۹۵
 ۳۳۷ "ضمیمه چهارم" اهداف هفده گانه توسعه پایدار ۲۰۳۰ سازمان ملل
 ۳۳۹ فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

دیپلماسی محیط زیست یک مفهوم رشد یافته در جریان اجلاس‌های بین‌المللی و چارچوب موافقتنامه‌های بین‌المللی زیست محیطی است. این مهم در یک ارتباط دوسویه با جریان کنفرانس‌های بین‌المللی قرار دارد و در یک مسیر حرکت می‌کند و نتایج این کنفرانس‌ها بستگی به موفق عمل کردن دیپلماسی محیط زیست دارد. این چارچوب در روند برگزاری نشست‌های بین‌المللی ابعاد چندگانه پیدا می‌کند که ابعاد حقوقی و سیاسی، اقتصادی، محیط زیستی و ژئوپلیتیکی از جمله آن است. در این میان ما از دیپلماسی محیط زیستی معاصر و درک دیپلمات‌ها در جریان کنفرانس‌های بین‌المللی در نقش مذاکره کنندگان متخصص صحبت می‌کنیم. در واقع هنر دیپلماسی در جریان کنفرانس‌های بین‌المللی زیست محیطی بسیار پر اهمیت است. چرا که دیپلماسی صرفاً یک بازه زمانی کنفرانس را در بر نمی‌گیرد بلکه جریان دیپلماسی قبل‌تر از شروع کنفرانس شکل می‌گیرد و این مهم در جریان کنفرانس و بعد از آن نیز ادامه می‌کند. دیپلماسی محیط زیست بعد از پایان کنفرانس‌های بین‌المللی در پرتو رویه و اجراء در جریان است. این همان مرحله پایبندی به تعهداتی است که طی یک سند بین‌المللی اعم از پروتکل و کنفرانسیون بعد از کنفرانس پذیرفته‌اند و در این مرحله است که دیپلماسی موفق و دیپلماسی ناموفق مشخص می‌گردد. این مهم نشان می‌دهد هنر مذاکره و تصمیم‌گیری در جریان کنفرانس تا چه حد اثربخش بوده و میزان مشارکت شرکت کنندگان و همچنین تلاش معاهداتی آنان چقدر بوده است. این مساله به موقعیت و وضعیت کشورهای شرکت کننده به لحاظ سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی برمی‌گردد. هرچند به نظر می‌رسد هنوز مابین کشورهای شمال و جنوب فاصله وجود دارد و این شکاف‌ها به سادگی پر نمی‌شوند اما در حال حاضر و با توجه به اهمیت زیست کره و حیات و

امنیت انسانی، کشورها با ظرفیت‌های متفاوت اما مشخص در کنفرانس‌ها شرکت می‌کنند و بر اساس منافع ملی خود قدم بر می‌دارند و تضمینات مالی و سیاسی را در جریان مذاکرات کسب می‌کنند و این کسب منافع، در واقع دوطرفه است و کشورهای شمال و جنوب ضمن تبادل اطلاعات، به نوعی بده بستان دارند تا بتوانند توافقات لازم را کسب کنند و راهی بسوی دیپلماسی موفق پیدا کنند. در این راستا تحقق دیپلماسی محیط زیست در گرو همکاری‌های منطقه‌ای، همگرایی بین‌المللی، صلح جهانی و ترویج دیپلماسی همزیستی است. به هر ترتیب، امروزه حفاظت از محیط زیست به عنوان یک الویت بسیار مهم در دستور کار تصمیم‌گیرندگان در عرصه بین‌المللی قرار دارد و اهمیت این مسأله از آن رو است که بحران‌های زیست محیطی در زیست کره بسیار جلب توجه کرده و زندگی بشر در معرض خطر قرار گرفته است. در حال حاضر جامعه جهانی بر این مسأله اتفاق است، که هر گونه بی‌توجهی به محیط زیست، عواقب جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت. به همین دلیل، محاوره دولت‌ها تلاش می‌کنند تا روابط بین‌الملل توسعه پیدا کند و در صد مشارکت جهانی را پایبندی به تعهدات بین‌المللی بیشتر شود. این مهم، ریشه در تعاملات مثبت بین‌المللی و اهمیت امنیت جهانی دارد و بدون شک تعاملات موثر بین‌المللی می‌تواند جلوی مخاطرات زیست محیطی را بگیرد و جامعه جهانی را به سمت حفظ بی‌قید و شرط زیست کره گسیل دارد. این بدین معناست که دیپلماسی محیط زیست بدون هم‌افزایی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، مسیر موفقیت را طی نخواهد کرد و از کار جهان شمول در پرتو رویه‌ی عمومی دولت‌ها، راهبردی بنیادین و رهیافتی بی‌نظیر است. ذکر این نکته ضروری است که جنگ طلبی‌های جهانی در آینده‌ی پیش رو دیگر بر سر تعیین مرز و استیلا و مخاصمات مسلحانه در آینده تا سال ۲۰۵۰ بر سر آب و تا سال ۲۰۸۰ بر سر محیط زیست خواهد بود و ما هرگز در انتظار جنگ نیستیم و نخواهیم بود. ما در انتظار صلح جهانی و همکاری‌های همیشگی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی هستیم. چرا که دیپلماسی ضامن بقاء جامعه انسانی و حیات بشری با حفظ منافع مشترک، به شرط پایبندی به تعهدات بین‌المللی و رعایت قواعد آمره می‌باشد. از این رو می‌توان بیان داشت که هدف دیپلماسی محیط زیست از میان بردن زمینه‌های تنش و ایجاد صلح است. در این راستا پراهمیت بودن حفاظت از محیط زیست جهانی و پایبندی به تعهدات بین‌المللی زیست محیطی ما را بر آن داشت تا پژوهشی موثر در حوزه حقوق بین‌الملل محیط زیست داشته باشیم. از این رو با توجه به زمینه تخصصی و رساله دکتری و همچنین ادامه پژوهش‌های مرتبط بعد

از اتمام دوره دکتری نگارنده، تصمیم بر آن شد در کنار آثار تحقیق و ترجمه در حوزه دیپلماسی محیط زیست که اکثر آنها نیز توسط نگارنده انجام پذیرفته، یک اثر تالیفی نیز به طبع قلم و نشر آراسته گردد. از این رو کتاب "دیپلماسی محیط زیست و تاثیر آن بر تعاملات بین المللی و صلح جهانی" نگارش گردید. در طول انجام این تحقیق از نظرات بسیاری از اساتید و دانشمندان گرانقدری بهره مند شدم که تقدیر از آنان در این کونه سخن نمی گنجد. اما به رسم ادب و احترام از فرهیخته گرانقدر و استاد ممتاز حقوق بین الملل جناب آقای دکتر سیدفضل اله موسوی استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران به سبب راهنمایی و ارائه نقطه نظرات بسیار راهگشا و همچنین استاد گرانقدر و دانشمند ارجمند جناب آقای دکتر سیدعباس پورهاشمی استاد برجسته حقوق بین الملل و عضو هیات علمی دانشگاه علوم و تحقیقات و استاد مدعو مرکز جهانی شدن و حقوق بین الملل دانشگاه یوکا، مدیر موسسه حقوق بین الملل مونترال کانادا به سبب راهنمایی های ارزنده و نگارش دیباچه، ارزنده کمال سپاس و امتنان را دارم. بی شک ارائه راهبردهای کلیدی و راهنمایی های موثر استاد گرانقدر جناب آقای دکتر دبیری و ارائه نظرات سازنده استاد گرامی جناب آقای دکتر محمدحسن حبیبی، ابراد سازنده ای برای انجام این پژوهش پیش روی نگارنده گذاشت که بدین سبب از آنان سپاس هزارا. در همین راستا از دوست گرامی و همکار ارجمند جناب آقای دکتر طالع خرسند مدیریت، مکتب انتشارات حقوقی خرسندی به سبب تشویق و حمایت از چاپ اثر و جناب آقای منصوری به سبب پیگیری های مؤثر قدردانی می نمایم. هر آنچه که هست لطف خداوندگار عالم است که ستایش فقط بخودش اوست.

سبحان طیبی

تهران / بهار ۱۳۹۶